

Beslut

efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolors åtgärder vid fusk gällande Widerströmska gymnasiet med Huddinge kommun som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Widerströmska gymnasiet med Huddinge kommun som huvudman avseende kvaliteten i skolans åtgärder vid fusk. Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Följande frågeställningar ingår i granskningen:

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?
2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 1.

Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 finns granskningens författningsstöd. I denna granskning använder Skolinspektionen begreppet "vilseledande" som synonym till begreppet "fusk".

Beslut

Rektorns ledning och samordning av arbetet för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Widerströmska gymnasiet uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att rektorns ledning och samordning av arbetet med åtgärder vid fusk **i flera delar** ger lärarna förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Verka för att lärarna regelbundet samverkar på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande

Lärarnas beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Widerströmska gymnasiet uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att lärarnas arbete med åtgärder vid fusk **i hög utsträckning** ger dem beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetskriterier har utredningen visat att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Uppföljning

Widerströmska gymnasiet ska senast den 13 januari 2027 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Skicka redogörelsen till **skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se**. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer 2026:3817 för granskningen i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Rektorns ledning och samordning

Lärarnas förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att ge lärarna förutsättningar att arbeta för att utveckla sin bedömningspraktik samt deras möjligheter att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande.

Lärarnas förutsättningar att arbeta med sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande

Granskningen visar att rektorn ger lärarna tid och utrymme att utveckla sin bedömningspraktik för att bland annat utforma strategier för att motverka och upptäcka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn ger lärarna tid till att utveckla en bedömningspraktik som förutom främjande av lärandet syftar till att upptäcka och motverka fusk. I intervjuer med lärare, rektorn och den biträdande rektorn framkommer att det finns tid för lärarna att planera, utarbeta och följa upp olika bedömningsituationer. Vid dessa tillfällen arbetar lärarna exempelvis med att konstruera bedömningsgrundande arbetsuppgifter som syftar till att minska elevernas möjligheter till vilseledande. Lärarna berättar att det finns en flexibilitet hos rektorn och den biträdande rektorn och att de, vid behov, ger lärarna mer tid till att utveckla sin bedömningspraktik.

Lärarnas förutsättningar att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande

Granskningen visar att rektorn överlag ger lärarna utrymme i form av tid till regelbunden samverkan på ett sätt som skulle kunna stärka deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande. Granskningen visar dock att rektorn endast delvis tydliggjort att lärarna behöver samverka kring frågor kopplade till vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn möjliggör för lärarna att regelbundet samverka med varandra och att de inom ramen för denna samverkan bland annat samarbetar för att motverka och upptäcka vilseledande. Rektorn berättar att samverkan sker i olika personalforum, såsom arbetsplatsträffar,

programlagsträffar och ämneslagsträffar. Lärarna uppger att de träffas regelbundet i olika möteskonstellationer och att de till övervägande del själva ansvarar för mötesinnehållet. Lärarna ger dock uttryck för att det skulle vara önskvärt med en tydligare styrning av rektorn, både inom program- och ämneslagen, för att skapa bättre förutsättningar för lärarna att gemensamt reflektera och skapa strategier för att motverka och upptäcka fusk. Lärarna uppger att samverkan kring vilseledande för närvarande främst sker på förekommen anledning och i samband med diskussioner om bedömning och betygssättning. Även rektorn berättar i intervju att det inte finns någon särskilt avsatt tid för samverkan kring vilseledande. Rektorn uppger vidare att samverkan kring vilseledande skulle kunna systematiseras på ett tydligare sätt för att stärka lärarnas samsyn och beredskap.

Rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande

Granskningen visar att rektorn skaffar sig kännedom om lärarnas generella behov av kompetensutveckling avseende vilseledande vid bedömningssituationer och lärarna erbjuds möjligheter att utveckla sin kompetens att motverka och upptäcka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn tar reda på vilka behov lärarna generellt har av kompetensutveckling gällande frågan om vilseledande vid bedömningssituationer och att rektorn vid behov erbjuder lärarna kompetensutveckling. Rektorn uppger att hen får vetskap om lärarnas eventuella behov av kompetensutveckling genom regelbundna möten med skolans ledningsgrupp samt vid möten med ämneslagen och vid arbetsplatsträffar.

Vidare visar granskningen att rektorn erbjuder lärarna kompetensutveckling i användandet av skolans digitala provplattform, både individuellt och kollegialt, via skolans förstelärare i informations- och kommunikationsteknik (IKT). Försteläraren är även behjälplig för att ge handledning till lärarna avseende vilseledande. I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att kompetensutveckling kring vilseledande i bedömningssituationer främst sker genom kollegialt lärande i program- och ämneslagen. Både rektorn och lärarna framhåller att skolan arbetar aktivt samt medvetet för att motverka och upptäcka vilseledande. Rektorn berättar att när nya lärare rekryteras till skolan introduceras de delvis av rektorn och får stöd av erfarna kollegor i programlaget avseende metoder för att motverka och upptäcka vilseledande.

Samordnad information på skolan

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att samordna information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolan och som inkluderar frågor om vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt och

att lärarna ska informera eleverna på skolan om vad som är tillåtet och inte i anslutning till bedömningstillfällen.

Rektorns arbete med att samordna information om vilseledande på skolan

Granskningen visar att rektorn verkar för att information om betyg och elevernas rättigheter samt skyldigheter på skolan, inkluderat frågor om vilseledande, är samordnad och enhetlig.

Av granskningen framgår att rektorn, tillsammans med lärarna, har tagit fram en samordnad information om betyg och elevernas rättigheter samt skyldigheter, vilken inkluderar frågor om vilseledande. Rektorn och lärarna berättar samstämmigt att eleverna informeras på olika sätt och vid olika tillfällen om betyg, rättigheter och skyldigheter inklusive vad som räknas som vilseledande. Av dokumentation från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del utav framgår att den övergripande informationen till eleverna är gemensam för samtliga program. Det finns bland annat skriftliga ordningsregler, och en provpolicy som definierar vad som anses vara fusk och vilka konsekvenser försök till fusk samt upptäckt fusk kan leda till. Vidare finns en mall för incidentrapport med en dokumenterad konsekvenstrappa som bland annat anger vad som händer vid konstaterat fusk.

Rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande vilseledande och användning av generativ AI.

Det framgår av granskningen att rektorn på olika sätt arbetar för att lärarna ska tillämpa gemensamma förhållningssätt avseende fusk och användning av AI i bedömningssituationer. Rektorn uppger att hen regelbundet lyfter skolans ordningsregler och provpolicy tillsammans med lärarna för att samma information och förväntningar ska kommuniceras till samtliga lärare. Exempelvis vid läsårsstart, arbetsplatsträffar samt vid möten med program- och ämneslag.

Granskningen visar att det råder en samsyn vid skolenheten kopplat till arbetet med att motverka och upptäcka fusk. Av intervjuerna framgår att lärarna har en gemensam syn på elevernas användning av AI i bedömningssituationer. Rektorn berättar att alla examinationer sker i klassrum, antingen i en digital provplattform eller analogt. Vid dessa tillfällen är det inte tillåtet för eleverna att använda generativ AI. Inlämningsuppgifter är aldrig examinerande, vilket är en policy som tillämpas av alla lärare. När det gäller användandet av generativ AI i lärandesituationer som inte är föremål för examination skiljer sig lärarnas förhållningssätt dock åt, säger eleverna. En del lärare låter exempelvis eleverna använda generativ AI för att träna inför prov medan andra lärare inte tillåter det. Även rektorn och lärarna uppger att det finns skillnader mellan lärarna avseende

deras allmänna syn på användning av generativ AI. Det finns lärare som föredrar att undervisa analogt och som undviker att skapa undervisningssituationer där eleverna får använda digitala verktyg.

Rektorns arbete för att lärarna ska informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna bedriver ett aktivt arbete för att göra informationen om vad som gäller vid vilseledande känd bland eleverna.

Av granskningen framgår att rektorn försäkrar sig om att lärarna informerar eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande vilseledande och användning av AI-verktyg på olika sätt och vid olika tillfällen. Exempelvis vid utbildningens början, när försteläraren i IKT informerar samtliga elever i år 1 om hur skolenheten ser på användningen av AI-verktyg. Andra tillfällen när eleverna informeras om vad som gäller vid vilseledande är vid kursintroduktioner, inför examinationer, på mentorstid och på klassråd samt kvalitetsråd. Eleverna bekräftar att de får information om betyg, rättigheter och skyldigheter, inkluderat frågor om vilseledande, vid flera tillfällen och på olika sätt. Eleverna tillägger dock att det varierar mellan olika lärare hur ofta och på vilka sätt informationen ges. En del lärare informerar regelbundet om detta medan andra lärare främst tar upp det när någon elev blivit påkommen med att fuska. Rektorn uppger att hen uppmanar lärarna att regelbundet lyfta provpolicyn tillsammans med eleverna och inte enbart när fusk har uppdagats. Lärarna berättar att informationen som ges till eleverna avseende vilseledande inte skiljer sig åt mellan programmen. Emellertid kan det, enligt lärarna, vara enklare att motivera eleverna inom ett yrkesprogram att inte fuska eftersom undervisningen framför allt i yrkesämnen av eleverna anses mer användningsbar och meningsfull inför ett kommande yrkesliv. Eleverna vid yrkesprogrammet uppger att lärarna betonar vikten av reell kunskap inför ett framtida arbetsliv.

Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetsätt på skolenheten för att hantera vilseledande samt för att de gemensamma arbetsätten ska vara kända bland lärarna.

Rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetsätt för att hantera vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att det ska finnas gemensamma arbetsätt om hur situationer där en eller flera elever vilseleder ska hanteras och ger ett aktivt stöd i sådana situationer.

Av granskningen framgår att rektorn aktivt ser till att det finns gemensamma arbetssätt på skolenheten för hur rektorn och lärarna ska agera vid misstänkt fusk. Rektorn och lärarna uppger att skolan har upprättat en dokumenterad konsekvenstrappa som beskriver vilka åtgärder som är aktuella i olika situationer av vilseledande. Konsekvenstrappan är känd av både elever och vårdnadshavare. Rektorn och den biträdande rektorn berättar att de ger ett aktivt stöd till både lärare och elever i situationer som rör eventuellt vilseledande. Exempelvis genom att, vid behov, själva ha samtal eller delta i lärarnas samtal med elever eller vårdnadshavare. Rektorn berättar att provpolicyn klargör vad som betraktas som fusk och att skolan kan agera redan vid misstanke, inte som tidigare där det krävdes bevis för att fusk ska ha ägt rum. Lärarna rapporterar händelsen i ett digitalt system efter att ha samtalat med eleven, bland annat om anledningen till varför eleven valt att fuska. Vid behov kontaktar skolledningen läraren för kompletterande uppgifter. Därefter kallar skolledningen eleven till ett möte där eleven får redogöra för situationen. Om skolledningen bedömer att eleven fuskat ges eleven en muntlig varning och informeras om de övriga stegen i konsekvenstrappan. Enligt rektorn får lärarna en återkoppling kring vidtagna åtgärder men det förekommer även att skolledningen bedömer att händelsen inte kan betraktas som fusk utan snarare som ett missförstånd. Några lärare uppger dock att de upplever att skolledningen inte alltid ger en återkoppling om vilka åtgärder som eventuellt satts in men säger att de i dessa fall själva kontaktar skolledningen för att få information.

Rektorns arbete för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna

Granskningen visar att rektorn verkar för att de gemensamma arbetssätten är kända bland lärarna.

Av granskningen framgår att rektorn försäkrar sig om att lärarna känner till rutinerna för hur situationer där elever vilseleder ska hanteras. Enligt såväl rektorn som lärarna är provpolicyn och den dokumenterade konsekvenstrappan känd bland alla lärare på skolan och nyanställda lärare får tidigt en genomgång av denna. Lärarna berättar att de kan vända sig till rektorn eller den biträdande rektorn för att få stöd i situationer av vilseledande.

Lärarnas beredskap och arbetssätt

Utformning och uppföljning av bedömningsituationer och betygsunderlag

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas arbete med att utforma bedömningsituationer för att motverka vilseledande samt lärarnas arbete för att utveckla sina bedömningsituationer.

Lärarnas arbete med att utforma bedömningsituationer för att motverka vilseledande

Granskningen visar att lärarna på ett medvetet sätt arbetar med att utforma bedömningsituationer och betygsunderlag samt att de i detta arbete tar hänsyn till risker för vilseledande. Lärarnas information till eleverna om skolans normer och regler för att motverka fusk sker samordnat, enhetligt och väl avvägt.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att kontrollera bedömningsituationer inklusive gymnasiearbetet, så att de bedömningsunderlag de inhämtar ska vara tillförlitliga. Lärarna berättar att all examination numera sker i klassrummen och att de upphört med att ge eleverna bedömningsgrundande inlämningsuppgifter som eleverna arbetar med utanför skolan. Lärarna berättar att det förekommer försök till fusk vid flertalet examinationstillfällen men att de blivit mer träffsäkra när det gäller att identifiera fusk. Exempelvis utformar lärarna analoga examinationer eller använder sig av en digital provplattform. Vidare förekommer muntliga examinationer där eleverna får visa sina kunskaper genom debatter, seminarier och praktiska övningar. Ett ytterligare exempel är att lärarna, för att eleverna inte ska kunna förbereda sig på ett otillåtet sätt, undviker att lämna ut instuderingsfrågor inför examinationer. Lärarna uppger dock att det finns bedömningsituationer som kan vara svåra att kontrollera. Exempelvis när eleverna ska skriva längre texter där arbetet pågår under flera lektioner. Enligt lärarna vet eleverna då vad uppgiften handlar om och kan förbereda AI-genererade texter inför nästkommande lektion. För att undvika denna möjlighet till fusk skapar lärarna istället längre lektionstillfällen. Under gymnasiearbetet följer lärarna noga elevens arbetsprocess för att se hur arbetet växer fram och eleverna får regelbundet lämna in samt redovisa delar av sina arbeten. Vidare sker mycket av gymnasiearbetet under lektionstid och lärarna samtalar återkommande med eleverna om hur de kommit fram till sina resultat och slutsatser. Rektorn och lärarna uppger att ovanstående insatser har resulterat i att lärarna tidigt kunnat upptäcka fusk och försök till fusk.

Vidare visar granskningen att lärarna på ett tydligt och enhetligt sätt informerar eleverna om skolans normer och regler vad gäller fusk samt hur dessa ligger till

grund för skolarbetet. Lärarna berättar att de både går igenom detta regelbundet tillsammans med eleverna och på förekommen anledning när fusk uppdagats. Ordningsreglerna och provpolicyn går igenom på mentorstid och revideras regelbundet tillsammans med eleverna i syfte att komma överens om vad som är tillåtet respektive otillåtet. Lärarna påminner ofta eleverna om reglerna som även finns uppsatta runt om i skolan. Detta bekräftas av eleverna som även tillägger att lärarna brukar ge konkreta exempel på vad som anses vara fusk utifrån tidigare händelser.

Därutöver visar granskningen att lärarna arbetar för att eleverna ska få förståelse för sitt eget ansvar kopplat till användandet av AI-verktyg. Eleverna berättar att lärarna brukar upplysa dem om vad som är lämpligt och olämpligt vid användning av olika typer av AI-verktyg. Exempelvis brukar lärarna prata med eleverna om att AI-verktyg inte garanterar att texten stämmer med verkligheten och påminner om vikten av att noggrant kontrollera källor. Lärarna brukar även tipsa eleverna om trovärdiga källor. Eleverna berättar om ett tillfälle när flera elever fuskade under en examination då de fått tag på en AI-genererad kopia som innehöll alla korrekta svar. Läraren upptäckte dock fusket eftersom eleverna kunde ge oväntat avancerade svar på frågorna.

Lärarnas arbete för att utveckla sin bedömningspraktik

Granskningen visar att lärarna följer upp bedömningsituationer och betygsunderlag för att utveckla sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande. Lärarnas utvecklingsarbete för att hålla sig uppdaterade med teknikutvecklingen varierar dock utifrån intresse och kunskap.

Av granskningen framgår att lärarna följer upp hur ändamålsenliga bedömningsunderlag har varit i samband med betygssättning och utvärderar olika skoluppgifter kopplat till hur bedömning och betygssättning visat sig fungera. Rektorn berättar att alla lärare utvärderar sitt bedömningsarbete och att det sker på program- och ämneslagnivå. Detta läsår kommer lärarna även att individuellt utvärdera sitt arbete. Enligt rektorn behöver lärarna vidare tillsammans resonera om hur de kan hitta en balans mellan behovet av kontroll och antal prov så att inte antalet prov ökar. Lärarna uppger att det främst är i ämneslagen, men även i informella samtal med andra kollegor, som de diskuterar hur olika bedömningsituationer kan fuskssäkras samt utvärderar vad som behöver förbättras. Exempelvis jämför lärarna sina egna bedömningar med andras för att skapa samsyn och för att upptäcka eventuella misstänkta mönster i elevprestationer. Lärarna uppger vidare att sambedömning också kan ske om en elevs provresultat kraftigt avviker från tidigare prestationer.

Vidare visar granskningen att det framför allt är genom det kollegiala lärandet inom program- och ämneslagen som lärarna utvecklar sin förmåga att göra riskbedömningar givet den snabba tekniska utvecklingen. Rektorn uppger dock

att hen, i situationer där lärare kan behöva extra stöd i att göra riskbedömningar, ger försteläraren i IKT uppdrag att vägleda dessa lärare. Några av skolans lärare förkovrar sig inom digital teknik på eget initiativ och av eget intresse. Dessa lärare sprider sedan den nya kunskapen till sina kollegor. Rektorn uppger att lärarna har olika kunskaper och erfarenheter av att arbeta med AI-verktyg vilket visar sig i deras val av undervisnings- och examinationsformer. Enligt rektorn har de lärare som är mer insatta i hur AI-verktyg kan användas ett mer tillåtande förhållningssätt till digital teknik i skolarbetet.

Upptäcka och hantera vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas beredskap för att upptäcka och hantera situationer där elever vilseleder.

Lärarnas beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder

Granskningen visar att lärarna har en god beredskap i form av strategier och arbetssätt för att upptäcka vilseledande och hantera situationer där det kan förekomma att elever vilseleder.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt med att informera eleverna om vilka konsekvenser vilseledande kan få. Rektorn och lärarna berättar att de vid återkommande tillfällen delger eleverna vad som föranleder att de olika stegen i skolans konsekvenstrappa aktiveras. Exempelvis när det vid en händelse inte räcker med en tillsägelse utan att en muntlig varning behöver utfärdas. Eleverna bekräftar att lärarna brukar tydliggöra vad som händer om någon elev blir påkommen med att fuska och tillägger att alla elever kan konsekvenstrappan utantill. Eleverna vet exakt vad som gäller och lärarna repeterar reglerna ofta.

Vidare visar granskningen att lärarna använder sig av olika strategier för att upptäcka vilseledande vid bedömningssituationer i klassrummen. För att motverka fusk, exempelvis med hjälp av insmugglade fusklappar, mobiltelefoner eller hörlurar, går lärarna runt bland eleverna. Av intervjuerna framgår att lärarna även möblerar glesare samt i vissa fall tilldelar eleverna bestämda platser. Som tidigare nämnts skriver dessutom eleverna sina examinationer antingen analogt eller i en digital provplattform. Vid vissa provtillfällen kan två lärare vara närvarande alternativt kan externa provvakter anlitas. Vanligen är dock läraren ensam i klassrummet, berättar lärarna, vilket försvårar möjligheten att ha överblick över alla elever. Eleverna berättar att alla lärare är noga med att kontrollera att de inte har med sig otillåtna hjälpmedel vid examinationer.

Granskningen visar även att lärarna har olika metoder för att upptäcka plagiat och bedöma risken för att elever använt AI-verktyg på ett otillåtet sätt i samband med gymnasiearbetet. Eleverna berättar att lärarna inte tillåter att de använder AI-verktyg kopplat till gymnasiearbetet. Lärarna kontrollerar även elevernas

gymnasiearbeten regelbundet för att se att de formulerar texter med sina egna ord, använder källor och kan förklara texternas innebörd.

Därutöver visar granskningen att lärarna har god uppmärksamhet i samband med nationella prov för att minska riskerna för fusk. Både lärarna och eleverna uppger att det är möjligt att fuska vid nationella prov men att det sällan händer. Lärare som undervisar i svenska och engelska säger att det främst är i den muntliga delen där eleverna ska hålla ett tal som fusk möjliggörs och tillägger att eleverna dock ofta avslöjar sig själva genom att inte kunna använda orden på rätt sätt eller att uttala dem fel. Lärarna berättar även om en händelse där elever kunde manipulera den digitala provplattformen genom att mata in texter i ett USB-minne som sedan smugglades in i klassrummet. Rektorn kontaktade leverantören av provplattformen som i samarbete med skolan kunde avvärja problemet. Lärarna uppger dock att de alltid behöver vara på sin vakt eftersom det ständigt skapas nya program som syftar till att manipulera digitala provplattformar.

Avslutningsvis visar granskningen att lärarna skapar och tillämpar gemensamma strategier och arbetsätt för hur de ska hantera fall där elever vilseleder. Lärarna berättar att alla lärare har kännedom om och följer stegen i konsekvenstrappan. Om elever har blivit påkomna med att fuska vid examinationer och nationella prov får de avbryta provet samt visa sina kunskaper vid andra tillfällen. Eleverna kan exempelvis erbjudas att göra ett muntligt omprov eller på annat sätt få visa sina kunskaper. Lärarna kan även använda elevernas resultat på en tidigare övningsuppgift, exempelvis ett gammalt nationellt prov, som underlag för betygssättning. I de fall av misstänkt fusk där ord står mot ord mellan lärare och elev, kallar skolledningen eleven till ett möte där eleven får redogöra för situationen. Rektorn berättar att eleverna oftast erkänner att de fuskat när de får tala med skolledningen.

Identifierat utvecklingsområde

Rektorn verkar i begränsad utsträckning för att lärarna ska samverka om frågor kopplade till vilseledande

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Verka för att lärarna regelbundet samverkar på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation.¹ I kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning framhålls att rektorn har en central roll för lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Betygssättning bygger på att läraren har mandat att göra professionella bedömningar. För att sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper vid tiden för betygssättning behöver lärare ges förutsättningar att tillsammans med kollegor diskutera hur de kan analysera och värdera elevernas kunskaper, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningsituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.²

Av granskningen framgår att lärarna regelbundet träffas i olika möteskonstellationer för att samverka i frågor som rör verksamheten. Rektorn verkar dock i begränsad utsträckning för att lärarna återkommande ska samverka på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande. Att rektorn inte tagit ett samlat grepp för att stärka lärarnas förutsättningar att samverka kring dessa frågor kan minska lärarnas förutsättningar att på ett systematiskt sätt hantera skolans utmaningar kopplat till utmaningar med vilseledande.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn verkar för att lärarna får större möjligheter att samverka på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande. Det kan exempelvis handla om att lärarna arbetar för att stärka samsynen kring gemensamma förhållningssätt avseende att motverka och upptäcka vilseledande. Det kan även handla om att lärarna fortlöpande stärker sin kompetens genom att de har återkommande samarbeten i kollegiet som specifikt rör vilseledande i bedömningsituationer. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](#)³.

¹ 2 kap. 9–10 §§ skollagen

² Skolverket (2025). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning*. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417, s. 23.

³ Skolverket (2025). *Från bedömningar till betyg*.

På Skolinspektionens vägnar

X Robert Östberg

Beslutsfattare
Signerat av: Robert Östberg

X Veronica Bonivart Säfström

Föredragande
Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

I handläggningen av ärendet har även utredarna Anders Haglund och Ulf Pantzare medverkat.

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom granskat område bedöms om verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande
- Samordnad information på skolan
- Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag
- Upptäcka och hantera vilseledande

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen intervjuade elever och personal på Widerströmska gymnasiet den 27–28 maj 2026. Intervjuerna genomfördes digitalt via länk av undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström och utredaren Ulf Pantzare.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två gruppintervjuer med åtta elever som studerar på vård- och omsorgsprogrammet samt ekonomiprogrammet år 1, 2 och 3.
- Två gruppintervjuer med åtta lärare som undervisar på vård- och omsorgsprogrammet samt ekonomiprogrammet år 1, 2 och 3.
- En intervju med ansvarig rektor och biträdande rektor för skolenheten.
- Dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från de digitala intervjuerna och getts tillfälle att yttra sig.

De samlade iakttagelserna från alla verksamheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2027.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionen ska granska verksamheters kvalitet

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁴

Betyg ska utgå från en bedömning av elevens kunskaper

I skollagen (2010:800) anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § skollagen). Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation (2 kap. 10 § skollagen). I förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (nedan Lgy25)⁵ anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 16 § skollagen). Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (15 kap. 24 § andra stycket skollagen).⁶ Vid betygssättning i ett ämne

⁴ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

⁵ Lgy25 gäller för utbildningar som påbörjas från och med 1 juli 2025. Se förordning (2024:662) om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 (benämns Lgy11).

⁶ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (SFS 2022:146).

på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (15 kap. 25 a § skollagen).⁷ Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne (Lgy25, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).⁸

I gymnasieskolan får huvudmannen eller rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper (5 kap. 17 § första stycket 2 skollagen). En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § tredje stycket skollagen).

Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter). Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen (Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden).

⁷ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.

⁸ Äldre lydelse (Lgy11): Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs (SKOLFS 2022:13).